

МЯРКА 2.1. РАЗВИТИЕ И ДИВЕРСИФИКАЦИЯ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ, СЪЗДАВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА МНОГОСТРАННИ ДЕЙНОСТИ И АЛТЕРНАТИВНИ ДОХОДИ

Принос на мярката към общите цели на Програмата
Обосновка

В селските райони и по-специално в изостаналите селски райони, е необходимо да се развиват интегрирани системи от икономически дейности, допълващи или свързани със земеделието, които ще поставят основата на устойчиво икономическо развитие в тези райони. Съвместно със земеделските дейности в тези райони, съществуват и други свързани и допълващи дейности, които имат потенциал за развитие.

Местното социално-икономическо развитие може да бъде стимулирано чрез подкрепата на алтернативни дейности на земеделското производство, които са традиционни за различните райони чрез интегриран и холистичен подход. Развитие в областта на местното занаятчийство, селския туризъм, производството и директната продажба на типични местни продукти. На подкрепа подлежат и малки предприятия в областта на рибовъдството и дървообработването, бубарството, коневъдството, в случай че района има благоприятен потенциал за развитие на устойчив бизнес в съответните области и наличие на пазарен потенциал. По този начин ще се постигне оползотворяване на ценните естествени исторически и културни дадености на тези райони, като в същото време, такива дейности ще осигуряват допълнителни доходи за местното население, което може да доведе до подобряване на условията на труд и качеството на живот в селските райони и по този начин ще се намали миграцията. Тази мярка ще спомогне за намаляването на икономическия товар върху малките фамилни стопанства, породен от ускорения процес на преструктуриране в селското стопанство.

В резултат на мярката, която ще подкрепя частни инвестиции и програми за разнообразяване на икономическите дейности, ще се намали миграцията от селските райони поради подобряването на условията на труд и качеството на живот. Мярката ще допринесе и за опазването на природата, флората и фауната на Република България, тъй като тя ще бъде прилагана в интеграция с останалите мерки по програма САПАРД и особено с мерките от приоритетна област “Интегрирано развитие на селските райони”.

Тази мярка няма да толерира никаква дискриминация към бъдещите бенефициенти по отношение на религия, пол или инвалидност. На жените и инвалидите в селските райони ще се обръща специално внимание по мярката: те ще получават организационна помощ и образование в случай, че решат да започнат или развият дейности в областта на занаятчийството (плетене, икебана, аранжиране на букети от сухи растения, плетене на кошове и т.н.).

Връзка с други мерки

Тази мярка е тясно свързана с другите мерки от *приоритетна област 2*, посочени по-долу, чиято основна цел е интегрираното развитие на селските райони:

- Обновяване и развитие на селата, опазване и съхраняване на селското наследство и културни традиции;
- Развитие на междуселищната инфраструктура;
- Мярката е тясно свързана и със следните мерки по Програма САПАРД:
- Инвестиции в земеделски стопанства;
- Създаване на групи на производители ;

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- Лесовъдство, залесяване, инвестиции в горски стопанства, маркетинг на горски продукти;
- Подобряване на професионалното обучение;
- Техническа помощ;
- Други регионални инициативи: Програма за развитие на ООН, ФАР 2000-2001 Социално и икономическо сближаване.

Цели

Главните цели на мярката са следните:

Интегрирано развитие на селските райони чрез финансиране на частни инициативи, осигуряващи допълнителни земеделски приходи, които да укрепят икономиката и общностите в селските райони, да подобрят условията за работа и живот, да допринесат за намаляване на миграцията на местното население.

Специфичните цели на мярката включват:

- Подобряване на базата за прием и настаняване на туристи, както и предоставянето на услуги и туристически продукти, улесняващи развитието на селския туризъм.
- Развитие на инициативи за насърчаване на местното занаятчийство и възвръщането на местните културни традиции.
- Развитие на инициативи, свързани с грижите, защитата и изследването на местните флора и фауна, както и развитието на спортния риболов.
- Маркетинг и реклама на продукти за селски туризъм на местно и международно ниво.
- Опазване на околната среда, подобряване на ландшафта и опазване на биоразнообразието в селските райони.
- Развитие на МСП, включително тези в областта на аквакултурите, дървообработването, бубарството, коневъдството, пчеларството, гъбарство, преработката на етерично-маслени култури, с цел постигане на диверсификация в местните икономически дейности.

Описание

Подкрепа на проекти в следните области:

Селски туризъм¹⁰

- Обновяване, реконструиране и структурно приспособяване на сгради за целите на селския туризъм, особено сгради, представляващи исторически и културен интерес като стари изби, мелници и т.н., които се частна или общинска собственост.
- Изграждане на помещения и създаване на условия за настаняване в зони на открито (например къмпинги, бази за отдих и спорт, и т.н.).
- Подобряване на зони на открито и създаване на условия за отдих и спорт, напр. за езда, спортен риболов, планинско колоездене, изграждане на екопътеки.
- Строеж, приспособяване/реконструкция на сгради, подобряване на вътрешните дворове на домове, приспособяване/обновяване на постройки и закупуване на материали за магазини и щандове за реклама и продажба на стоки, произведени на място.

¹⁰ Поради разнообразието в съществуващия вид туристически потенциал за различните региони в страната, за целите на тази мярка, под селски туризъм да се разбира туризъм, базиран в селските райони на страната, който може да приема формата на културно-исторически, битов, природен, балнеоложки, екологичен, алтернативен и т.н.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- Популяризиране и рекламни дейности за селски туризъм, включващи изграждането на многоцелеви центрове за селски туризъм.
- Създаване и модернизиране на контролирани зони за лов (места за настаняване на туристи, съоръжения на открито, стопанисване на дивеча).

Местно занаятчийство и агроиндустрия

- Създаване или разширяване на съществуващи занаятчийски дейности и възобновяване на ръчното занаятчийство.
- Създаване или модернизиране на малки производствени единици за съхраняването, преработката и пакетирането на селскостопанска продукция.
- Създаване на работилници за поддръжка и ремонт на селскостопански машини.

Дървообработване, дърводелство и биогорива

- Изграждане и реконструкция на предприятия за първична преработка.
- Закупуване на дървопреработвателни линии и оборудване.
- Изграждане на сушилни.
- Създаване на производствени единици, за производството на дървени въглища и биогорива.

Бубарство

1. Отглеждане на буби със суровина от черничевы площи не по-големи от 1 ха:

- Засаждане на черничевы насаждения;
- Оборудване на производствената база.

2. Отглеждане на буби със суровина от черничевы площи над 7 ха:

- Засаждане на черничевы насаждения до 7 ха;
- Изграждане и оборудване на производствената база;
- Изграждане и оборудване на сушилни.

Пчеларство

1. Производство на мед:

- Закупуване на пчели-майки, пчелни семейства, кошери и оборудване за производство на мед.

2. Съхраняване, анализ, преработка и пакетиране на мед и пчелни продукти

- Изграждане и оборудване на производствени и складови бази;
- Закупуване на оборудване за лаборатории за анализ на мед и пчелни продукти;
- Закупуване на производствени линии за преработка и пакетиране на мед;

3. Производство на пчелни майки от лицензирани производител:

- Производство на пчели-майки от производители, лицензирани по Наредба от МЗГ;
- Изграждане и оборудване на развъдните станции.

4. Производство на пчеларски инвентар и оборудване

- Обновяване и закупуване на съответното оборудване.

Коневъдство

- Закупуване на коне, с изключение на коне за надбягвания;
- Реконструкция или изграждане на конюшни;
- Оборудване на конюшни;
- Подобряване на пътната и водоснабдителна инфраструктура на територията на конюшните;
- Закупуване на специализиран транспорт;
- Подобряване на пасищата и въвеждане на електрически пастири;
- Закупуване на земеделски машини за поддържане на пасищата;
- Изграждане на складови помещения за съхраняване на фураж.

Аквакултури

1. Сладководни рибовъдни стопанства в топли и студени води:

- Реконструкция, разширяване и модернизация на басейни;
- Изграждане и оборудване на прилежащи рибо-люпилни;
- Закупуване на автоматични хранилки за риба;
- Закупуване на специализиран транспорт (оборудван с апаратура за контрол на подаването на течен кислород и хладилници);
- Изграждане и обновяване на прилежащи цехове за първична обработка – изчистване, обезглавяване и замразяване;
- Закупуване на апаратура за контрол върху отпадъчни води от езерата и водоемите;
- Закупуване и поставяне на оборудване за следене качеството на водата;
- Изграждане на складове.

2. Развъдници за раци:

- Създаване на развъдници за раци;
- Закупуване на необходимото оборудване;
- Закупуване на транспортни средства.

3. Морски аквакултури

Ферми за миди, скариди и водорасли:

- Изграждане и обновяване на ферми за миди;
- Изграждане и обновяване на ферми за скариди и морски растения;
- Изграждане и обновяване на прилежащи към фермите за миди преработвателни цехове;
- Закупуване на подходящи транспортни средства.

Изграждане и обновяване на черноморски ферми за отглеждане на риба

- Изграждане и оборудване на ферми за производители (риби майки);
- Изграждане и оборудване на прилежащи риболюпилни и ферми за отглеждане на зарибителен материал;
- Изграждане и оборудване на ферми за угодяване на риба;
- Закупуване на автоматични хранилки за риба;
- Закупуване на специализиран транспорт (оборудван с апаратура за контрол на подаването на течен кислород) и хладилен транспорт;
- Изграждане или обновяване на прилежащи цехове за първична обработка на рибата: изчистване, обезглавяване, замразяване;
- Изграждане и оборудване на складове;
- Изграждане и оборудване на водни рециркуляционни системи;
- Изграждане и оборудване на лаборатории (включително оборудване за следене качеството на водата);
- Закупуване на плавателни средства за обслужване на плаващите морски ферми

4. Риболовен туризъм:

- Създаване и модернизация на специализирани риболовни райони;
- Изграждане и обновяване на бази за настаняване на туристи;
- Подобряване на базовата инфраструктура;
- Създаване или подобряване на открити терени – места за пикник, тоалетни;
- Закупуване на оборудване за риболов.

Гъбопроизводство

- Създаване или обновяване на производствени единици;
- Закупуване на оборудване за производствените единици;
- Изграждане на съоръжения за компост;
- Подобряване на съответната техническа инфраструктура.

Преработката на етерично-маслени култури, билки и гъби

- Създаване или обновяване на производствени единици, включително пакетиране на чай и екстракти от ароматични масла;
- Закупуване на оборудване за производствените единици;
- Създаване и оборудване на изкупвателни пунктове за етерично-маслени култури, билки и гъби.

Допустими разходи

Допустимите инвестиции са посочени по-горе и в Наредбата за прилагане на мярката.

Инвестиционните разходи ще се считат допустими за подкрепа ако отговарят на условията на Чл. 4, Секция Б от Многогодишното финансово споразумение между Европейската Комисия от страна на Европейската Общност и Република България, сключено на 18.12.2000 г. (публ. ДВ бр. 17/23.02.2001 г.) и са в съответствие с последвалите изменения и допълнения на споразумението

Само разходи, изплатени от Агенция САПАРД след датата на решение на Европейската Комисия относно поверяване на финансовото управление на средствата на Агенция САПАРД, или датата/датите, определена/и в това решение, могат да бъдат считани за допустими за подкрепа от Общността;

За да е допустим за подкрепа един проект, всички разходи за услуги, работа, машини и доставки, трябва да са с произход от Общността или страните посочени в чл. 14 (2.7), секция А на МФС, и да са в съответствие с последвалите изменения и допълнения на споразумението; ако е необходимо, крайните бенефициенти трябва да са в състояние да докажат това в договорите за доставки или услуги, използвайки приемливи доказателствени средства.

Избираеми бенефициенти

- Бенефициенти по тази мярка могат да са физически или юридически лица, регистрирани като земеделски производители по реда на Наредба 3/29.01.1999 за създаването и поддържането на регистър на земеделските производители. Държавни предприятия и организации няма да се субсидират по тази мярка.
- Бенефициентът трябва да е физическо лице, регистриран в съответната община. Централният офис на юридически лица и фирми трябва да се намира в съответната община.

Критерии за избираемост

- А) Кандидатът трябва да докаже професионален опит в сферата на предложената за финансиране дейност. Ако няма такъв, бенефициентът преминава през специфичен курс на обучение по Мярка 3.1. "Подобряване на професионалното обучение", което трябва да завърши преди последното плащане по проекта;
- Б) Проектът трябва да бъде представен в петгодишен бизнес план със съответните прогнозни парични потоци;
- В) Подпомаганият трябва да покаже икономическа жизнеспособност в края на реализацията на проекта. Тя се определя като оползотворяване на производствената база, която да позволи на кандидата осъществяването на икономическата дейност без прибегване до финансова помощ от държавата или други институции. Подкрепяната дейност трябва да демонстрира способност за генериране на достатъчни приходи като:
 - Кандидатът трябва да покаже способност да обслужва редовно дълговете си, без да застрашава нормалния производствен процес;

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- Кандидатът трябва да покаже наличието на пазар за произведената продукция/предоставените услуги, на базата на предварителни споразумения и/или договори с търговски партньори;
- Г) Кандидатът не може да има просрочени финансови задължения;
- Д) Подпомаганата дейност/проектът трябва да отговаря на изискванията на Българското законодателство за околна среда, хигиена, и хуманно отношение към животните (където е приложимо); проектът ще представи ОВОС в случаите при които това се изисква от Българското законодателство;
- Е) Проектите в областта на селския туризъм трябва да се реализират в райони с туристически потенциал¹¹.

Условия за подпомагане

- Бенефициентът трябва да сътрудничи и предоставя при поискване всяка информация на служителите на Агенция САПАРД, МЗГ и Европейската комисия, които са оторизирани да одитират и контролират прилагането на проекта;
- Всички кандидати трябва да гарантират, че няма да продават, отдават или използват неправомерно обекта на инвестицията за период от 5 години след окончателно изплащане на субсидията. В случай, че това изискване не бъде спазено, ще започне процедура за връщане на дадената финансова помощ;
- Проекти, одобрени за финансиране по САПАРД, не могат да бъдат финансирани по други програми на Общността. За тази цел, представител на Министерството на регионалното развитие и благоустройство ще участва във всички комисии за избор на проекти по тази мярка;
- Бенефициентът трябва да представи три ценови оферти от различни доставчици за закупуването на оборудване на стойност над 10,000 евро.

Необходими документи

Кандидатите за субсидия трябва да представят молба за кандидатстване. Тя трябва да бъде придружена от следните документи:

1. Физически лица:

- Бизнес план с предвиден паричен поток за 5 години, доказващ жизнеспособността на проекта;
- Копие от сертификат за професионално образование и/или декларация за придобити умения/опит в съответната област;
- Писмо за сътрудничество с бизнес партньори или договори за продажба на съответния обем продукция/услуги;
- Разрешение за строеж;
- Удостоверение от данъчните служби, че кандидатът няма задължения към държавния и общинския бюджет;
- Копие на документа за собственост (нотариален акт) или договор за наем;
- Копие от положително решение по оценка на въздействие върху околната среда, издадено от Министерство на околната среда и водите, съответно от Регионалната инспекция по околна среда и водите, при спазване на изискванията на Закона за опазване на околната среда¹¹.
- Декларация за наличието на собствени средства, и/или банково удостоверение за наличие на финансови средства или банкова референция за отпускане на кредит;
- Свидетелство за съдимост;

¹¹ Списък на районите с потенциал за развитие на туризма са приложение в НПРЗСР.

- Удостоверение от Районна ветеринарно-медицинска служба, ХЕИ или Регионална служба по растителна защита, карантина и агрохимия, че дейността е в съответствие с българското законодателство (при необходимост);
- Всички необходими документи за съответния проект съгласно българското законодателство.

2. За еднолични търговци и юридически лица:

- Копие от съдебната регистрация и удостоверение за актуалното състояние;
- Копие на документа за собственост (нотариален акт) или договор за наем;
- Бизнес план с предвиден паричен поток, доказващ жизнеспособността на проекта;
- Удостоверение от данъчните служби, че кандидатът няма задължения към държавния и общинския бюджет;
- Счетоводен баланс към последния отчетен период;
- Отчет за приходите и разходите (ОПР) за последната финансова година;
- Декларация за наличието на собствени средства, и/или банково удостоверение за наличие на финансови средства или банкова референция за отпускане на кредит;
- Писмо за сътрудничество с бизнес-партньори или договори за продажба на съответния обем продукция/услуги;
- Свидетелство за съдимост -за едноличните търговци;
- Удостоверение от компетентния съд, че юридическото лице не е в производство по несъстоятелност и ликвидация;
- Разрешение за строеж;
- Копие от положително решение по оценка на въздействие върху околната среда, издадено от Министерство на околната среда и водите, съответно от Регионалната инспекция по околна среда и водите, при спазване на изискванията на Закона за опазване на околната среда”.
- Удостоверение от Районна ветеринарно-медицинска служба, ХЕИ или Регионална служба по растителна защита, карантина и агрохимия, че дейността е в съответствие с българското законодателство (при необходимост);
- Всички необходими документи за съответния проект съгласно българското законодателство.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Критерии за оценка на проекти

Проектите ще бъдат оценявани по следния начин:

Критерии	Показател	Точки	Макс. брой точки
Запазване на местите традиции, културно наследство и околна среда	Проектът цели да: - да реставрира местното архитектурно наследство; <u>или</u> - възраждане на традиционно ръчно занаятчийство и фолклор; <u>или</u> - възстановяване производството на традиционен местен продукт; <u>или</u> - подобряване на околната среда; или - опазване и изучаване на дивата флора и фауна.	“ДА” – 25 точки; “НЕ” – 0 точки	25
Местоположение на проектите в изостанали селски райони или в планинските райони на селските общини	Местоположението на инвестицията е в изостанал селски район или планински район, разположен в селска община	“ДА” – 25 точки; “НЕ” – 0 точки	25
Проектите са избрани от местите хора	Проектът е предложен от физическо лице, жител на общината от поне 3 години, или от фирма, регистрирана в общината и действаща от поне 3 години	“ДА” – 25 точки; “НЕ” – 0 точки	25
Биологично производство	Кандидатът притежава Сертификат за биологичен производител, издаден от признат от ЕС Сертифициращ орган	“да” – 25 точки “не” – 0 точки	25
Общо			100

Критериите за оценка на проекти се прилагат от началото на прилагане на мярката, съгласно наличния годишен бюджет за всички избираеми проекти.

Финансови условия

- а) Публичният принос ще възлиза до 50% (ЕС: 75% и национални: 25%) от общата допустима стойност на инвестициите;
- б) Собственото участие на кандидатите трябва да възлиза на най-малко 50% от общите одобрени инвестиционни разходи;
- в) Продължителността на проекта не може да надхвърля 24 календарни месеца.
- г) Общият минимум на допустимите разходи е 1 000 евро, а максимума е 500 000 евро за програмния период; За проекти в област "селски туризъм" максималният размер на допустимите разходи е 250 000 евро.
- д) Разходите за възнаграждения на архитекти, инженери и консултанти, правни услуги, за технико-икономическа оценка и анализи, за придобиване на патенти и лицензи, за подготовка и/или изпълнение на проект, пряко свързани с мярката, ще се възстановяват в максимален размер до 12% от общите допустими разходи

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

по проекта. Разходите за изготвяне на бизнес план, ще бъдат възстановявани в размер до 5% от общите допустими разходи по проекта, , но не повече от:

- 13 000 евро за област "Селски туризъм" ;
- 10 000 евро за области "Местно занаятчийство и агроиндустрия" и "Дървообработване, дърводелство и биогорива";
- за всички останали области на подпомагане, за разходите за изготвяне на бизнес план ще се спазва схемата:

<i>За инвестиционни проекти на стойност:</i>	<i>Запазване на границата до 5% от общите одобрени разходи по проекта, но не повече от:</i>
<i>до 100 000 евро</i>	<i>2 500 евро</i>
<i>до 200 000 евро</i>	<i>5 000 евро</i>
<i>до 300 000 евро</i>	<i>6 000 евро</i>
<i>над 300 000 евро</i>	<i>7 500 евро</i>

Специфично национално законодателство

Основните закони, наредби, мерки в България са обобщени в **Приложение 1**.

Всички промени в националното законодателство ще бъдат представяни незабавно на Комисията.

Публичност на мярката

Финансирането на информационната кампания ще се извършва по мярка 4.1. *Техническа помощ*.

Кандидат - бенефициентите ще бъдат информирани за съществуването/условията за участие по тази мярка чрез:

- Държавен вестник;
- обяви в средствата за масова информация (включително Национална телевизия);
- брошури;
- местни семинари;
- срещи с кандидат-бенефициентите;
- изложби с информация за "успелите проекти";
- туристически организации: местни, регионални, браншови и продуктови.

Географско покритие

Всички селски и планински райони в страната (съответно ПРИЛОЖЕНИЯ 1В и 1Д от НПРЗСР). Приоритет се дава на общините в "изостанали селски райони" (ПРИЛОЖЕНИЕ 1А от НПРЗСР). За проекти в областта на селски туризъм приоритет се дава и на райони, граничещи с национални паркове и други защитени територии.

Органи, отговарящи за изпълнението

Тази мярка ще се прилага от Агенция САПАРД, а проектите ще се изпълняват от бенефициентите.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Индикатори

Индикатори за наблюдение

1. Брой проекти

планирани 2000-2006 г.

Дейност	Нови ¹²	Подобрили
Селски туризъм	250	45
Местно занаятчийство	250	350
Дървообработка	-	55
Бубарство	800	-
Пчеларство	700	70
Коневъдство	10	18
Аквакултури	70	82
Гъбарство	100	20
Преработка на етерично-маслени култури	20	20
Общо	2200	660

2. Подобен производствен капацитет

Дейност	Тона/брой/куб.м	% към 1999г.
Бубарство	430 т	60%
Пчеларство	550 т	8%
Аквакултури	1 500 т	60%
Коневъдство	450 бр.	-*
Гъбарство	1 450 т	-*
Дървообработка	550 м ³	-*

* Няма данни за 1999 г.

3. Създадени или поддържани работни места

планирани 2000-2006г.

Дейност	поддържани	Създадени	
		постоянни	временни
Селски туризъм	60	450	750
Местно занаятчийство	250	350	500
Дървообработка	550	-	-
Бубарство	-	-	2000
Пчеларство	-	600	1000
Коневъдство	200	80	-
Аквакултури	400	100	400
Гъбарство	500	100	300
Преработка на етерично-маслени култури	120	120	50
Общо	2 300	1 800	5 000

4. Брой бизнес организации с подобрена ефективност 2 500

5. Брой спални места в туризма 1 850

6. Брой хора с подобрени трудови условия Ще бъдат наблюдавани

7. Брой бизнес организации с диверсифицирана дейност Ще бъдат наблюдавани

8. Брой бизнес организации с въведени алтернативни производствени технологии Ще бъдат наблюдавани

¹² Тази мярка прилага за първи път в България държавната политика в някои аспекти за диверсификация на икономиката на селските райони. Следователно за някои дейности мярката ще започне да подпомага само нови проекти.

Индикатори за оценка

1. Намаляване на миграцията	(%) Ще бъдат наблюдавани
2. Повишаване на цените на имоти и недвижимо имущество в района	(%) Ще бъдат наблюдавани
3. Райони с подобрен ландшафт или околна среда	(ха) Ще бъдат наблюдавани

Екологични индикатори

Ще бъдат наблюдавани

Основни индикатори:

1. Общо производство на енергия чрез оползотворяване на възобновими енергийни източници (ВЕИ) в цялата страна	Мегавата
/година |
|---|-----------------------------|

Индикатори за изпълнение:

1. Брой проекти, въвели подобрения за защитата на околната среда в резултат на помощта;	Брой
2. Дял на проектите, въвели подобрения за защитата на околната среда в резултат на помощта, от общия брой проекти, подпомогнати по мярката;	%
3. Брой проекти, изпълнени в населени места, разположени в близост с национални и природни паркове;	Брой
4. Обща стойност на финансирането от САПАРД по мярката за инвестиции, довели до подобряване условията за опазване на околната среда;	Евро
5. Преработени отпадъчни продукти като резултат от подкрепените инвестиции.	Тона
/година

/Индикаторите ще се следят за проекти, които изискват разрешително за дейности с отпадъци или комплексно разрешително /

Индикатори за въздействие

1. Обща площ на възстановения ландшафт);	Хектар
2. Прекратяване или намаляване обема на изхвърлените производствени отпадъци – производствени отпадъци преработвани в резултат на направените инвестиции;	Тона
/година
<i>/Индикаторите ще се следят за проекти, , които изискват разрешително за дейности с отпадъци или комплексно разрешително /</i>	
3. Производство на енергия от ВЕИ като резултат от подкрепени инвестиции по мярката.	Мегавата
/година

Режими на ОВОС и изготвяне на специфични проекти по мярката

Оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС) е регламентирана от:

- Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр.86/91г., посл.изм. ДВ, бр.26/20.03.2001 г.)
- Наредба № 4 за оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр.84/98 г.).

Компетентни органи за извършване на ОВОС:

1. Министерство на околната среда и водите;
2. Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ);
3. Общински съвети.

Всички проекти, които подлежат на задължителна ОВОС са изброени в Приложение 1, съгласно чл. 20 от ЗООС. Въз основа на този списък, трябва да бъдат обект на ОВОС следните проекти:

1. Селски туризъм

- Изграждане на помещения и създаване на условия за настаняване в зони на открито, (например къмпинги, бази за спорт и отдых);
- Подобряване на зони на открито и създаване на условия за отдых и спорт, напр. за езда, спортен риболов, планинско колоездене, кану-каяк, изграждане на екопътеки и т.н). За компетентен орган са определени регионалните инспекции.

2. Занаятчийство

- Преработвателните цехове за мляко, месо, плодове и зеленчуци трябва да преминат ОВОС (според Наредба №4) в зависимост от техния обем на производство. Тези проекти трябва да представят и удостоверения от ХЕИ.

3. Дървопреработка

- ОВОС е задължителна само за ново строителство.

4. Пчеларство

- ОВОС е необходим за предприятия с производствен капацитет над 2 т/ден в момента на закупуване на производствената линия.

5. Аквакултури

- ОВОС е задължителна (Наредба №4).

6. Производство на гъби

- В зависимост от производствения капацитет, ОВОС се извършва съгласно Наредба №4

7. Етерично-маслени култури

- В зависимост от производствения капацитет се извършва ОВОС

Проектите, целящи разширяване на производството на действащи предприятия преминават ОВОС, в случай че попадат в сектор, включен в Приложение 1 от ЗООС.

Периодични ОВОС се извършват и на действащи предприятия според схема, изготвена от МОСВ.

НОРМАТИВНА БАЗА

- **Законът за подпомагане на земеделските производители** (ДВ, бр. 58/22.05.1998 г., последна промяна ДВ, бр. 26/23.03.1999 г.) - най-важният нормативен акт, осигуряващ финансова, информационна и експертна помощ за земеделските стопани.
- **Наредба №3/29.01.1999 г. на МЗГ за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители** (ДВ, бр. 10/05.02.1999 г.).
- **Законът за регионалното развитие** (ДВ, бр. 26/23.03.1999 г.) – предвижда отпускане на целеви субсидии от държавния или общинския бюджет за проектите, включени в плановете за регионално развитие; осигуряване на общинска или държавна собственост за реализацията на проекти, включени в плановете за регионално развитие; регламентира районите, които са обект на специална държавна намеса.
- **Наредба №105/08.06.1999 г. за критериите за определяне на районите за целенасочено въздействие и техния териториален обхват** - определя критериите за идентифициране на изостаналите селски райони.
- **Законът за закрила при безработица и насърчаване на заетостта** (1997 г., последно изменение - ДВ, бр. 110/17.12.1999 г., в сила от 1.01.2000 г.). В закона за предвидени специални програми и осигуряване на субсидии за насърчаване на различни форми на заетост на регионално или секторно ниво.
- **Закон за туризма** (ДВ, бр. 71/23.06.1998 г.) – регламентира органите и организациите в туризма и техните функции, условията и реда за извършването на туристически дейности и контрола върху тях.
- **Наредба №2 за категоризиране на туристическите дейности** (ДВ, бр. 99/25.08.1998 г.).
- **Закон за защитените територии** (ДВ, бр. 133/11.11.1998 г., последно изменение - ДВ, бр. 98/12.11.1999 г.) – урежда видовете защитени територии, тяхното използване и режима на защита и управление и финансиране на дейностите по тяхната защита и управление.
- **Закон за опазване на водите и почвата от замърсяване** (ДВ, бр. 84/29.10.1963 г., изменения през 1968, 1969, 1975, 1977, 1978, 1988, 1991, 1992, 1996, 1997 г., последно изменение - ДВ, бр. 11/29.01.1998 г.) регламентира дейностите за опазване на водите и почвите от замърсяване. Под замърсяване на почвите и водите се разбира такова нарушаване на тяхното съдържание, качество и характеристики, което може да ги направи негодни за ползване или опасни за хора, животни или растения. Министерствата, институциите и общинските власти трябва да провеждат дейности за предпазване на почвите и водите от замърсяване. Министерството на околната среда и водите контролира превантивните дейности.
- **Закон за малките и средни предприятия** (ДВ, бр. 84/24.09.1999 г.) - законът предвижда определени стимули за създаването на малки предприятия по отношение достъпа до кредити, информация и обучение, наемането на общинска собственост, приватизацията и т.н.
- **Закон за местните данъци и такси** (ДВ, бр. 117/10.12.1997 г., последно изменение ДВ, бр.103/30.11.1999 г.).
- **Закон за горите** (ДВ, бр. 125/1997 г., в сила от 23.03.1999 г.).
- **Закон за водите** (ДВ, бр. 67/27.07.1999 г.).
- **Конвенция “СІТЕС”.**
- **Вашингтонската конвенция.**

- **Закон за паметници на културата и музеите** (ДВ, бр. 29/11.04.1969 г., последно изменение - ДВ, бр.50/1.06.1999 г.).
- **Закон за опазване на околната среда** (ДВ, 86/1991 г., последно изменение – ДВ, бр. 26/20.03.01 г.).
- **Наредба №4 на МОСВ** от 1998 г. за задължително изготвяне на оценка за въздействието върху околната среда на проекти (ДВ, бр. 84/1998 г.).
- **Закон за устройство на територията** (ДВ бр. 1/2001)
- **Закон за опазване на земеделските земи** (ДВ, бр. 35/24.04.1996г., последно изменение от 18.02.2000 г.).
- **Търговски закон** (ДВ, бр. 48/18.06.1991 г., последно изменение - ДВ, бр. 114/30.12.1999 г., в сила от 31.01.2000 г.).
- **Закон за кооперациите** (ДВ, бр 113/28.12.1999 г.) - регламентира участието на юридически и физически лица в кооперациите, както и внася промени в резултат на хармонизирането на законодателството на България с Европейското.
- **Европейска харта за местното самоуправление**, ратифицирана от Народното събрание на 17.03. 1995 г., ДВ, бр.28/28.03.1995 г., в сила от 1.09.1995 г., последно изменение - ДВ, бр.46/6.06.2000 г.
- **Закон за занаятите** (ДВ, бр. 42 от 27.04.2001 г) регламентиращ упражняването на занаятите, организацията на занаятчийството и занаятчийското обучение.
- **Закон за лова и опазване на дивеча** (ДВ, бр. 78 от 26.09.2000 г., изм., бр. 26 от 20.03.2001 г.) регламентира отношенията, свързани със собствеността, опазването и стопанисването на дивеча, организацията на ловното стопанство, правото на лов и търговията с дивеч и дивечови продукти.
- **Закон за рибарството и аквакултурите** (ДВ, бр. 41 от 24.04.2001 г.) регламентира отношенията, свързани с организацията, управлението, ползването и опазването на рибните ресурси във водите на Република България, търговията с риба и други водни организми.
- **Закон за ратифициране на Конвенцията на Организацията на обединените нации за биологичното разнообразие** (ДВ,бр.22 от 15.03.1996г.).
- **Закон за ратифициране на Протокола от Картахена по биологична безопасност към Конвенцията за биологично разнообразие** (ДВ, бр. 65 от 8.08.2000 г.).
- **Закон за животновъдството**(ДВ, бр. 65 от 8.08.2000 г.) регламентиращ организацията и управлението на животновъдството, селекцията и репродукцията в животновъдството, производството и търговията със селскостопански животни, животински и биологични продукти и статута и дейността на животновъдните организации;
- **НАРЕДБА №2** от 16.10.2000 г. (ДВ, бр. 87 от 24.10.2000 г.) на Министерството на околната среда и водите, Министерството на здравеопазването и Министерството на земеделието и горите за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. Тази наредба регламентира редът и начинът за установяване, ограничаване и предотвратяване на замърсяването на водите с нитрати от земеделски източници, мерките за възстановяването на доброто им състояние и правата и задълженията на компетентните органи.
- **НАРЕДБА №1** от 26.04.1989 г. за развъдно-подобрителната работа с пчелите и производството на пчелни майки и роеве (ДВ, бр. 2 от 5.01.1990 г).